

Agendaformulier B&W-vergadering 17 maart 2026

Portefeuillehouder	Marc Teutelink Agendaletter F		
Onderwerp	Budgethoudersregeling gemeente Enschede 2026		
Openbaar	<i>Openbaar: ja, muv bijlagen</i>		
Organisatieonderdeel (cluster of afdeling)	Cluster Finance & Control	Corsanummer:	2600005637
Schrijver	I. de Jonge	Casenummer	BV26000054
Urgentie			
Raadsbesluit nodig	Nee		
Raad informeren	Nee		

Mee geadviseerd door	CC/R. Meijers, JZ/E. van 't Hoog, SC/G. Oude Nijhuis, VIC/C. van der Meer, WI/R. van Straaten, LST/M. Piekaar, CBD/A. Kransen, B. Enneman, V. Rings, FCS/J. Dümmer, R. Vermeer
Advies gemeentesecretaris	

Conceptbesluit

Portefeuillehouder stelt voor te besluiten om:

1. De Budgethoudersregeling gemeente Enschede 2026 vast te stellen (bijlage 1).
2. In te stemmen met de gefaseerde invoering van deze regeling in 2026, met een volledige implementatie per 1 januari 2027.
3. Voor wat betreft de eigen bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester, het Wijzigingsbesluit Mandaatbesluit 2023 vast te stellen (bijlage 2).

Publieksvriendelijke samenvatting

De gemeente Enschede stelt een Budgethoudersregeling vast. In deze regeling staat wie binnen de organisatie verantwoordelijk is voor gemeentelijke budgetten. Zo zorgen we voor duidelijkheid, goede controle en zorgvuldig gebruik van publiek geld.

Iedereen die met budgetten werkt, moet zich aan deze regels houden. De regeling bepaalt wie mag uitgeven, wie controleert en hoe we financiële afspraken bewaken.

De regeling gaat gelden na publicatie, met 2026 als overgangsjaar richting volledige invoering in 2027.

B&W besluit dd.

(In te vullen na de vergadering door gemeentesecretaris)

Inleiding en voorgeschiedenis

De gemeente stelt een uniforme, organisatiebrede budgethoudersregeling (hierna: regeling) vast. Deze regeling borgt verantwoordelijkheden, bevoegdheden en functiescheiding, verbetert rechtmatigheid en transparantie en vormt de basis voor een toekomstbestendige financiële inrichting. In 2026 werken we met tijdelijke werkafspraken; per 1 januari 2027 wordt de regeling volledig technisch geborgd in ERPX (financieel systeem).

Context

Gemeente Enschede beschikt momenteel nog niet over een formele budgethoudersregeling. Voor een uniforme werkwijze in begrotingsuitvoering, financieel beheer en verantwoording is deze noodzakelijk. De regeling sluit aan op het Organisatiebesluit Gemeente Enschede 2018, de Financiële Verordening, het Mandaatbesluit 2023 (hierna: Mandaatbesluit) en het BMC-model.

Huidige situatie

In de huidige situatie constateren wij budgethouderschap binnen de organisatie op uiteenlopende manieren plaatsvindt. Dit leidt tot variatie in werkwijzen tot verschillen in uitvoering en sturing. De organisatie werkt al met mitigerende maatregelen, zoals functiescheiding en interne controle, maar een uniform en formeel kader waarin verantwoordelijkheden, bevoegdheden en processen eenduidig zijn vastgelegd, ontbreekt nog. Daarnaast zijn de budgetverantwoordelijkheden relatief laag in de organisatie belegd. Dit resulteert in uiteenlopende bevoegdheden en vergroot het risico op onduidelijkheden in beslisbevoegdheid en eigenaarschap.

De implementatie van ERPX in 2027 vormt niet de aanleiding voor deze aanscherping, maar wél een logisch en strategisch moment om afspraken te uniformeren en procesinrichting technisch te borgen. Omdat de huidige systemen nog niet alle gewenste functionaliteit ondersteunt, wordt in 2026 gewerkt met duidelijke tijdelijke afspraken, zodat we vooruitlopend op de invoering van ERPX al meer eenduidigheid en beheersing realiseren.

Doel en reikwijdte van de regeling

De budgethoudersregeling beoogt met name:

- Organisatorische borging: het structureel verankeren van de werkzaamheden die voortvloeien uit de vastgestelde begroting, zodat wordt voldaan aan de vereisten van rechtmatig, doeltreffend en doelmatig budgetbeheer.
- Heldere verantwoordelijkheden en bevoegdheden: het expliciet vastleggen van wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de begroting, welke bevoegdheden en verantwoordelijkheden daarbij horen en hoe hierover verantwoording wordt afgelegd.

De regeling richt zich primair op de bevoegdheid om te beschikken over toegewezen budgetten en de uitvoering van het daaraan verbonden beleid. De grondslag voor bevoegdheidsuitoefening ligt in het Mandaatbesluit. De praktische invulling van deze bevoegdheden, zoals wie welk budget beheert en welke uitvoerings- en detailregels gelden, ligt vast in de Budgethoudersregeling. Door de bevoegdheid van de gemeentesecretaris expliciet op te nemen in het Mandaatbesluit, ontstaat de juridische basis voor zijn/haar rol als concernbudgethouder, zoals opgenomen in de Budgethoudersregeling. Hiermee sluiten beide documenten juridisch en bestuurlijk op elkaar aan.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

De budgethoudersregeling draagt bij aan een structureel gezonde financiële positie, door duidelijke bevoegdheden, betere begrotingsdiscipline en tijdige sturing op uitgaven. Hiermee ondersteunt de regeling de organisatieontwikkeling richting een efficiënte, wendbare en digitale organisatie, versterkt zij de concernsturing en integraliteit, en levert zij een belangrijke bijdrage aan grote opgaven. Daarnaast bevordert de regeling een transparante en betrouwbare overheid door uniforme verantwoording en helder financieel eigenaarschap.

Argumenten

- 1.1 Het voorstel sluit aan op bestaande juridische en organisatorische kaders. Door één uniforme regeling te hanteren ontstaat helderheid over verantwoordelijkheden, bevoegdheden, wat zowel medewerkers als leidinggevendenden ondersteunt en de toetsbaarheid van financiële handelingen versterkt.
- 1.2 Door de rollen van onder andere budgethouder, besteller en PAV formeel en strikt gescheiden vast te leggen, waarborgt het voorstel de functiescheiding. Hierdoor worden risico's op vermenging van verantwoordelijkheden beperkt en wordt voldaan aan de vereisten van rechtmatigheid en interne controle.
- 1.3 Het voorstel sluit aan bij het principe van integraal management doordat het inzichtelijk maakt hoe het budgethouderschap binnen de organisatie wordt ingericht en op welk niveau verantwoordelijkheden worden belegd. Dit zorgt voor eenduidigheid in de hiërarchische lijn en versterkt de positionering van verantwoordelijkheden op het juiste niveau.
- 1.4 Door te kiezen voor een uniforme, organisatiebrede inrichting ontstaat een toekomstbestendige basis voor financiële processen. Het beheer van budgetten wordt eenvoudiger en consistent en vormt daarmee een stevige basis voor verdere digitalisering, procesoptimalisatie en toekomstige systeeminschrijving. Op deze wijze wordt de naleving van het Mandaatbesluit beter geborgd. Medewerkers krijgen in het systeem namelijk alleen toegang tot functies die passen bij hun ondermandaat, nadat dit is vastgesteld en geregistreerd. Kortom: de naleving wordt hiermee systeemtechnisch afgedwongen.
- 2.1 De regeling kan door systeembepalingen pas per 1 januari 2027 volledig worden ingevoerd. Tot die tijd zijn tijdelijke werkafspraken nodig, wat organisatorisch betekent dat processen en verantwoordelijkheden handmatig moeten worden afgestemd en geborgd. Dit vraagt in 2026 extra aandacht voor procesdiscipline en samenwerking, totdat de werkwijze volledig in ERPX is ingebed.
- 2.2 De regeling kent op dit moment geen grensbedragen, in lijn met het huidige Mandaatbesluit. In de loop van 2026 vindt hierover een vervolgesprek met de concerndirectie plaats. De verwachting is dat er een kader met grensbedragen wordt uitgewerkt en opgenomen in de regeling. Dit betekent dat het Mandaatbesluit ook op dit punt moet worden aanscherpt, zodat beide documenten goed op elkaar (blijven) aansluiten.
- 3.1 Het Mandaatbesluit legt vast wie namens het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester bepaalde bevoegdheden mag uitoefenen. Deze regeling geeft praktische invulling aan het aangaan van financiële verplichtingen binnen de organisatie, door te beschrijven wie welk budget beheert en welke regels daarbij gelden. Door de primaire bevoegdheid voor budgetbeheer van de secretaris/algemeen directeur expliciet in artikel 4 van het Mandaatbesluit op te nemen, wordt een formele grondslag gecreëerd die aansluit bij zijn rol als concernbudgethouder zoals vastgelegd in de Budgethoudersregeling.

Risico's

De gefaseerde invoering en systeembepalingen in 2026 brengen risico's mee voor rechtmatigheid, functiescheiding en uniforme uitvoering. Omdat onderdelen zoals formele projectrollen, PAV/besteller-registratie en grensbedragen in 2026 nog niet volledig systeemtechnisch zijn geborgd, bestaat kans op onjuiste bevoegdheden, onvolledige verplichtingenregistratie en verschillen in werkwijze tussen clusters.

Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat de huidige situatie niet betekent dat de organisatie nu niet in control is. Ook zonder formele budgethoudersregeling zijn er al relevante waarborgen in de interne beheersing aanwezig. Facturen worden goedgekeurd door de verantwoordelijke budgethouder, er is functiescheiding tussen besteller en PAV-taken en F&C en VIC controleren facturen achteraf. Deze bestaande maatregelen beperken de kans op fouten en dragen bij aan een ordentelijke uitvoering van het financieel beheer.

De nieuwe budgethoudersregeling en de invoering van het financiële systeem ERPX zorgen er echter voor dat functiescheiding en autorisaties aan de voorkant van het bestelproces strikter en systeemtechnisch kunnen worden geborgd. Hierdoor ontstaat minder afhankelijkheid van handmatige procesafspraken, groeit de uniformiteit organisatiebreed en neemt het risico op procesfouten verder af.

De tijdelijke werkwijze in 2026, waarin nog zonder grensbedragen wordt gewerkt en sommige autorisaties handmatig moeten worden afgestemd, vraagt extra aandacht voor procesdiscipline en monitoring. Onvoldoende kennis of adoptie van de nieuwe werkwijze kan leiden tot vertraging of fouten. De mitigerende maatregelen zijn gerichte communicatie en opleiding, monitoring van tijdelijke werkafspraken en stapsgewijze borging van rollen en processen in aanloop naar de implementatie van ERPX.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

n.v.t.

Afweging en alternatieven

1. Geen regeling vaststellen: Dit alternatief is niet wenselijk. Het ontbreken van een uniforme regeling vergroot risico's op rechtmatigheidsfouten, onduidelijke beslisbevoegdheden en onvoldoende borging van verantwoordelijkheden.
2. Werken met afzonderlijke (cluster- of domeinspecifieke) regelingen leidt tot verschillen in uitvoering en belemmert een integrale en uniforme organisatiebrede inrichting van financiële processen. Dit alternatief is daarom niet passend bij de gemeentelijke opgaven op het gebied van transparantie en interne beheersing.
3. Gefaseerde invoering zonder formeel kader is ook onwenselijk, omdat zonder formeel besluit geen juridische grondslag bestaat voor autorisaties, bevoegdheden en budgetverantwoordelijkheden en een juiste inrichting van het financieel systeem belemmerd.

Voorkeursvariant: één uniforme gemeentelijke regeling biedt juridische duidelijkheid, uniforme toepassing, betere control en betere aansluiting op lopende organisatieontwikkelingen.

Participatie

n.v.t.

Communicatie met direct betrokkenen:

Via interne communicatie.

Interne communicatie

Na vaststelling wordt de regeling gepubliceerd en verspreid binnen de organisatie via:

- Een intens bericht aan de organisatie met verwijzing naar regeling;
- Een toelichting in het leiderschapsoverleg voor managers, en waar nodig aanvullende uitleg binnen de verschillende clusters;
- Gerichte toelichtingen binnen afdelingen die te maken krijgen met veranderingen door de nieuwe regeling.

PR over besluit:

Persbericht, ja of nee: nee

Vervolg

Publicatie in het gemeentebblad

Bijlage(n)

	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
Bijlage 1	Budgethoudersregeling Gemeente Enschede 2026	Ja	Nee	Ja	Nee
Bijlage 2	Wijzigingsbesluit Mandaatbesluit gemeente Enschede 2023	Ja	Nee	Ja	Nee